

П. Ровинский

**Сборник отделения русского
языка и словесности
Императорской академии
наук**

**Том 80. №2. Черногория в ее
прошлом и настоящем. Том 2.
Часть 3. Этнография**

**Москва
«Книга по Требованию»**

УДК 304
ББК 60.5
П11

П11 **П. Ровинский**
Сборник отделения русского языка и словесности Императорской академии наук: Том 80. №2. Черногория в ее прошлом и настоящем. Том 2. Часть 3. Этнография / П. Ровинский – М.: Книга по Требованию, 2021. – 709 с.

ISBN 978-5-4241-9070-4

ISBN 978-5-4241-9070-4

© Издание на русском языке, оформление
«YOYO Media», 2021

© Издание на русском языке, оцифровка,
«Книга по Требованию», 2021

Эта книга является репринтом оригинала, который мы создали специально для Вас, используя запатентованные технологии производства репринтных книг и печати по требованию.

Сначала мы отсканировали каждую страницу оригинала этой редкой книги на профессиональном оборудовании. Затем с помощью специально разработанных программ мы произвели очистку изображения от пятен, клякс, перегибов и попытались отбелить и выровнять каждую страницу книги. К сожалению, некоторые страницы нельзя вернуть в изначальное состояние, и если их было трудно читать в оригинале, то даже при цифровой реставрации их невозможно улучшить.

Разумеется, автоматизированная программная обработка репринтных книг – не самое лучшее решение для восстановления текста в его первоизданном виде, однако, наша цель – вернуть читателю точную копию книги, которой может быть несколько веков.

Поэтому мы предупреждаем о возможных погрешностях восстановленного репринтного издания. В издании могут отсутствовать одна или несколько страниц текста, могут встретиться невыводимые пятна и кляксы, надписи на полях или подчеркивания в тексте, нечитаемые фрагменты текста или загибы страниц. Покупать или не покупать подобные издания – решать Вам, мы же делаем все возможное, чтобы редкие и ценные книги, еще недавно утраченные и несправедливо забытые, вновь стали доступными для всех читателей.

ОГЛАВЛЕНИЕ.

	СТРАН.
ХІХ ГЛАВА.—Пѣсни	1—474
Введеніе	1— 58
1. Сущность и характеристика пѣсни вообще и сербской въ частности.—Различіе сербскихъ пѣсень по способу ихъ пѣнія.—Стихотворная форма.—Особенность пѣсень черногорцевъ—магометанъ и ихъ вліяніе на другія.—Принятое нами раздѣленіе пѣсень	1— 11
2. Лирическія пѣсни.—Различіе ихъ по содержанію: изъ области вѣсемейной; семейныя, любовныя и сатирическія. Выраженіе въ нихъ народнаго духа.—Пѣсни при играхъ, дѣтскія, колыбельныя и свадебныя.—Лирическія пѣсни съ эпическимъ содержаніемъ	11— 19
3. Эпическія пѣсни.—Извѣстные сборники эпическихъ пѣсень.—Отъ кого и въ какой мѣстности пѣсни нами записаны.—Поэтическое творчество въ Черногоріи въ сравненіи съ другими сербскими землями.—Реальное объясненіе пѣсень.—Удаленіе ихъ отъ дѣйствительности и преобладаніе субъективнаго воззрѣнія.—Удаленіе позднѣйшей пѣсни отъ первоначальнаго оригинала и сохраненіе нѣкоторыхъ чертъ изъ отдаленной древности.—Различіе пѣсень по внутреннему ихъ достоинству.—Преобладаніе фантазій надъ дѣй-	

ствительностью. — Образчикъ пѣсни въ зачаточномъ состояніи. — Сравненіе пѣсенъ по тремъ сборникамъ. — Общее заключеніе о характерѣ черногорскихъ пѣсенъ. — Поэтическое творчество въ Черногоріи въ настоящее время. 19— 59

СБОРНИКЪ ПѢСЕНЪ. 59—474

А. ПѢСНИ ЛИРИЧЕСКІЯ 61—211

I. Общежитейскія	61—141
1. Московска ружница	61— 62
2. Три сунца	62
3. У Никшићу граду	—
4. Зацмиѣла у Дољане трава.	62— 63
5. Која гора нема разговора	63
6. Деспотовић Ђуро	63— 64
7. Ој тичице ситничвце	64
8. Ђевојка је сунце братмила	—
9. Ђевојке се наћецјају у жњевењу.	64— 65
10. За што се служи	65
11. Питања Ајкуне ђевојке	65— 66
12. Ко је најљепши	66
13. Што може момче нежењено	—
14. Бјела вила град градња	67
15. Ђевојка и чобанин	68
16. Зашто ја вино пијем	—
17. Дајте ме ђевојкама	68— 69
18. Орли и ђевојке	69
19. Мој болан соколе	69— 70
20. Ферман, да се момчад млада жене	70
21. Ферман, да су ђевојке коморције	—
22. Име Мила	70— 71
23. Сандино огледало	71
24. Добра возарина	—
25. Овако ме угоиља мајка	72
26. Не смијем од матере	—
27. Ђевојка Смедеревка	—
28. Без брата није брата	73
29. Сестра учи брата	73— 74

	СТРАН.
30. Е сам брзо браћи омрзнула	74—75
31. Брат сестру продаваше	75
32. Сестра је брата заклала	75—76
33. За баба није	76
34. Мајка допушта	76—77
35. Ђевојка јунаку прстен повраћала	77—78
36. Не дају ме братац и сестрица	78
37. Мајка не да	—
38. Мајка ме другом дала	78—79
39. Мајка трује своје снахе	79
40. А ће си ме љубно?	80
41. Мајка Мару у манастир дала	—
42. Још луда ми је	80—81
43. Мајка се погађа за своју шћер	81—82
44. Ђевојка је ћога бретимила	82
45. Сврати га, мати, бога ти!	—
46. Ајде к мени, лијеп млад!	83
47. Сама ћу ти доћи	83—84
48. Волим драга нег вас род	84—85
49. Ал' оћу се помамит!	85
50. Рекла мени драга доћи	—
51. Ђевојка је под гором заспала	85—86
52. Ал' ме узми, ал' умријех!	86
53. Сво ћу село запаљити!	—
54. Што ће знати мајка?	86—87
55. Моја су ти врата отворена	87
56. Боли ме срце за поповом шћерком	97—88
57. Милј сн ми од оца и мајке	88
58. Чини ми се, да би пошла за ме	—
59. Ка' да си ме млада мађијала!	89
60. Оће царевнџ ђевојку, и ако је спрота	—
61. Име моје, име твоје	90
62. Стидње момче но ђевојка	—
63. А каква је шећер-Мара!	91
64. А каква је моја Куна!	—
65. Хајка-ђевојка	91—92
66. Ђевојчица-божа љепотица	92
67. Што има моја јараница	92—93
68. Драги буди драгу	93

	СТРАН.
69. Купи ми злата	93— 94
70. Ђевојка куне момка	94— 95
71. Њежност младе мајке	95
72. Што бих волиј	95— 96
73. Да ме оће ђевојка	96
74. То-же—иначе	97
75. Што је ђевојка радија имати	97— 98
76. Дијете врголи	98
77. Вруће сунце—њедра твоја	98— 99
78. То-же—иначе	99
79. Како ми се драга наљутила	99—100
80. То-же—иначе	100
81. У ружу нађох ђевојку	101
82. Момак буди љепу Мару	—
83. Ево нама доброга шићара	101—102
84. Фрисну ђевојка; не знам, што је њој	102
85. Змај понесе ђевојку	102—103
86. Прођи ми се, момче	103
87. Момак куне ђевојку	103—104
88. Куну момка мајка и кћи	104—105
89. То-же—иначе	105—106
90. Љуба ме је клепа	106
91. Ђевојка је очи клепа	—
92. Ђевојка—невјеран друг	107
93. Не траје много жалост драге за драгим	107—108
94. Нису твоје очи за ме	108
95. Жен' се, драги	—
96. Нека му је, честита му била	109
97. Сасватана, а не љубљена	—
98. Не даду ме	110
99. Нећу ниједнога	110—111
100. Мене се преудаде драга	111
101. То-же—иначе	111—112
102. Што ме даде за самцом!	112
103. То-же—иначе	112—113
104. То је благо, што је срцу драго	113—114
105. Он ме не шће ни каменом!	114
106. Муж се је помамно	114—115
107. Да ја гледам мога вјереника	114—116

	СТРАИ.
108. За драганом срце испуцало	116
109. Драги ти се оженио	116—117
110. Имам драга надалеко	117—118
111. То-же—иначе	118
112. Драги неће доћи до три године	119
113. Драги мој другу мпљује	119—120
114. Невоља ми бледој бити	120
115. Вила је шћерцу изгубила	120—121
116. Узалудно спремање у походе	121
117. То-же—иначе	121—122
118. Како се је Тодора удала	122
119. Прије жениће и посље ње	123
120. Што би, кад ко остара	123—124
121. Слатке успомене	124
122. Удаћеш се и покајаћеш се	124—125
123. Бањанке девојке	125
124. Оћу поћи за сароша	125—126
125. Ко има дивну жену	126—127
126. Честита је брдска коварница	127
127. Она кучка рада хорјатскога	127—128
128. Стари ћедо и девојка	128
129. Прођ, се с врагом, стар на коња!	128—129
130. То-же—иначе	129—130
131. Мич' се, грдо сједа!	130
132. Нећу тебе, војводи!	—
133. Ђевојка од седамдесет и седам година	131
134. Понуде за бону жену	131—132
135. Понуде за драгога	132
136. Научих се вино пити	132—133
137. Мајка с попом	133
138. Ожени се гуд нејак	133—134
139. Удадох се за младо момче удо-лудо	134—135
140. Цура лакат дуга, три широка	135—136
141. Ташта жаба и зет жабче	126—137
142. Була и калуђер	137
143. Буле и калуђер	137—138
144. Овћен ми је круна пала	138—139
145. Бјелопољци	139
146. Несообразности	139—140

	СТРАН.
147. То-же	140
148. Хајдучка пјесма	140—141
149. То-же	141
II. Пјесни потурченцевъ	
1. Ђевојка је облак фатала	141—142
2. Ђевојка кличе: аман—аман!	142
3. Мајка кара Алију	142—144
4. Синко Мујо	144—145
5. Шета момче и ђевојче	145—146
6. Порасла је вита јела	146
Пјесни незаконченима	
1. Задунуше забазорски вјетрови	146—147
2. Сјеничко поле широко	147
3. Бугарка ђевојка	148
III. Пјесни при различнихъ играхъ, также шуточнихъ и дѣтскихъ	
1. Сивпирини звече	148—149
2. Загорончице мојо	149
3. Скочи коло да скочимо	—
4. Ибришиски ковци	150
5. Гурун гуче	—
6. Паде лист с тополе	—
7. Колумбери сви ђепери	151
8. Ми смо млади радосни	151—152
9. Чим-чиња чемерика	152
10. Ђинђери—калуђери	—
11. Труса—вера кобила	152—153
12. Кугле руме-думе	153
13. Мац—мацане, копрцане	—
14. Трумба-лумба наварале	153—154
15. Тпруки-чула	154
Приговори	—
IV. Кољибелнихъ пјесенки	155—159
1. Ђина, ђина малу дјecu	155
2. Ђина—ђина малог Милутина	—
3. Миле очи, сан од очи	155—156
4. Кокотиће шародане	156
5. Ђина мајка своју дјecu	—
6. Заспи, злато	156—157

	СТРАИ.
7. Иш, кокоте	157
8. Нина, нина, сан ти очи мамн	—
9. Спавај, синко	—
10. Спавај, синко у шнајли беши	157—158
11. Спавај синко	158
12. Кад се ова књига штеје	158—159
V. Релгиознај пјсенка	159
VI. Свадебниј пјсени	162—185
1. У оно сјеме јесење	160
2. У гору се сјекло	—
3. Расла ми трава	160—161
5. Јарко сунце иза горе сјаше	161
6. Ајте с богом, кићеци сватови	—
7. Ој јабуко заленико!	162
8. Сарај трава до рамена	162—163
9. Ладна водо поносита	163
10. Ибар вода нема брода	164
11. Чобанине, кићена јабуко	—
12. Жут јаблано	164—165
13. Благо тебе, првен каранџиле	165
14. Ђевојчица гором греде	—
15. Ој Дунаве	166
16. Подем се вије	166—167
17. О Ђевојко овчарице!	167
18. Заснала мома крај мора	168
19. Соко лети преко Сарајева	168—169
20. Вила се лоза винова	169
21. Сенчице, лвијена ђевојко	169—170
22. Каранџилче, цвијеће моје	170
23. Плаво момче	—
24. Дремала дрема	170—171
25. Бисер Мара по језеру брала	171
26. Текла вода валовита	171—172
27. Јечам жњела за гором ђевојка	172
28. Младо момче испод Сења прође	172—173
29. Два пребјега гору пребјегоше	173
30. Нитко не зна ничијега хала	173—174
31. Ој, голубе Витомире!	174
32. Једна мајка два весеља чини	174—175

	СТРАИ.
33. Колика је гора божурова	175—176
34. О Цетинџо, водо подносила!	176
35. Излеће соко из горе	—
36. Кокот поје, зору зове	177
37. Добро дошли, госнодо сватови!	—
38. Трепетала трепетљика	—
39. Феслићен ми се њиха	177—178
40. Отворите нам на вајату врата	178
41. Полако-те, госнода сватови!	—
42. Јарко сунце на истоку	178—179
43. Извила се златна жица	179
44. Наша снаха честито ни дође	—
45. Чија је воно ђевојка	180
46. Што лијено низ поље гледати	180—181
47. Одвила се златна жица	181
48. Стари свате, камо ти фала	181—182
49. Пијте вино, гости наши!	182
50. Посади се домаћине	—
51. Попова брада	—
52. Травничка ђевојка	183
53. То-же и младому	183—184
54. Соко ћера јаребницу	184
55. Кунус козе најдоше	184—185
VII. Лирическиа гѣсни съ зническиъ содержаниемъ	185—198
1. Дука Манделина и Марко—Краљевић	185—186
2. Нађоше се брат и сестра	186—187
3. Суђен је!	187—189
4. Вукић Бранковић и Султан	189—191
5. Дамјанова љуба	191—192
6. Алибег и ђевојка	192—193
7. Малисор и пашиница	193—195
8. Приморкиња и Алибег	195
9. Највјерниј друг—љуба	196—197
10. То-же—иначе	197—198

Неоконченныя.

1. Поперске ђевојке и паша	198
2. Паша и три робње	198—199
3. Паде магла по Бојани	199—202

	СТРАН.
6. Погибија Марковић Милоша	341—347
7. Милош Ђиновић и паша од Зворника	347—350
8. Погибија Лакушић Ивана	350—354
9. Стана заробљена у Мостару	354—356
10. Васојевићи ударају на Бихор и Шумадију заједно с кучким војводом Радољом	356—359
11. Женидба Ђура Куштримовића	359—365
12. Ударац колашински на Васојевиће	365—369
13. Погибија Вожа Вешова	369—374
14. Фазли Шарац арабаша	374—376
15. Бој на Љубану	376—379
16. Похара Вијора	379—384
17. Бојеви у Полимљу	384—414
Први бој	385—401
Други бој	401—407
Објасненіе	407—414
18. Илија Цмиљанић и Стојан Јанковић — котарски сердари	414—440
19. Двѣ пѣсни изъ войны Карагеоргія:	
I. Бој на Тополу	440—450
II. Бој на Ужиду и Сеницу и Нови—Пазар	450—457
Три пѣсни изъ напечатаннихъ прежде:	
1. Иво Подгорица и Мехмет—Арапчи	457—463
2. Вег Љубовић и Лазар Пециреп	463—469
3. Бој руски и турски код Чесме	469—474
XX ГЛАВА. — Языкъ	474—687
I. Удареніе	476—488
II. Фонетика	488—505
III. Словообразование и флексія	505—529
1. Имя существительное	505—511
2. Мѣстоимѣніе	511—512
3. Числительныя	512—513
4. Прилагательное	513—515
5. Глаголь	515—521
6. Нарѣчіе	521—524
7. Предлогъ	524
8. Союзъ	524—527
9. Междометіе	527—528